

Frågor kopplade till buden

1. Var ärlig och respektera andra

- 1. Vilket av följande påståenden kan sammanfatta netikett?**
  1. Behandla andra som du själv vill bli behandlad
  2. Allt är tillåtet på internet
  3. Jag behöver bara vara schysst mot de som jag känner.
- 2. Vilka regler gäller för information på internet?**
  1. Det finns inga regler
  2. Du som lägger ut informationen bestämmer reglerna
  3. Samma regler som för tryckt information
- 3. Får man säga vad som helst, till vem som helst på nätet?**
  1. Du måste vara trevlig mot de du känner
  2. Du får uttrycka dig som du vill
  3. Du har ett personligt ansvar för vad du säger
- 4. Vad är ett exempel på god netikett?**
  1. Publicera något pinsamt för att göra någon glad
  2. Tänk efter två gånger innan du publicerar något
  3. Det är ok att skriva elaka kommentarer
- 5. Vad är en kränkning?**
  1. När någon skriver eller säger något som gör att jag känner mig ledsen, sårad eller mindre värd.
  2. När någon skriver eller säger snälla saker om mig.
  3. När någon skvallrar för en vuxen.
- 6. Hur kan man vara en snäll kompis på nätet?**
  1. Sprida roliga och snälla saker och låta alla vara med.
  2. Lägga upp bilder på kompisar utan att fråga först.
  3. Skriva allt man känner för, både bra och dåliga saker.
- 7. Hur är man en snäll kompis när man spelar spel på nätet?**
  1. När man förlorar kan man skälla på de andra i teamet.
  2. Skrik åt alla, så behöver ingen känna sig utanför.
  3. Bjud in andra att vara med.

2. Håll ditt lösenord hemligt

- 1. Varför ska man skydda sina lösenord?**
  1. För att träna på hur många siffror man kan komma ihåg utantill.
  2. För att någon kan tjäna pengar på lösenord.
  3. För att man har saker på mobilen som man är rädd om, till exempel bilder och spel.

3. Var försiktig med dina personuppgifter

1. Vad är inte en bra idé att lägga ut på nätet?

1. Ditt telefonnummer
2. Ditt smeknamn
3. Bilder på dig själv

2. Vad är en dålig hemlighet och vad ska man göra med den?

1. En badstrand som ingen annan vet om dit vi brukar åka varje sommar
2. En födelsedagspresent till mamma som jag gömt så att hon inte ska hitta den.
3. En dålig hemlighet blir man ledsen eller rädd av, och man kanske får ont i magen. Man får berätta en dålig hemlighet för någon man litar på, även om någon annan har sagt att man inte får det.

4. Låt ingen lura dig

1. Vet man alltid vem som är vem på till exempel appen Snapchat?

1. Ja, det ser man på bilden.
2. Nej, en del försöker verka snälla, men vill egentligen luras. Därför ska man prata med en vuxen när man får nya vänner på mobilen.
3. Ja, på Snapchat måste man skriva sanningen om sig själv.

2. Vad menar man med "troll" på mobilen, och varför finns de?

1. Det är roliga figurer, som finns för att jag ska skratta lite oftare.
2. Troll som finns på mobilen är människor som luras eller skriver elaka saker och får andra att göra dumma saker.
3. Troll är små sagofigurer, och de finns för att vem som helst kan spela på mobilen.

5. Allt som står på nätet är inte sant

1. Är allt som står på internet sant?

1. Allt som står på internet är sant
2. Allt du läser och ser på internet är inte sant
3. Allt text i reklam och på hemsidor är oftast sant

6. Stjäl inte och sprid inte sådant som är ditt

1. Vad kan hända om du publicerar andras bilder?

1. Du kan få betala en avgift på 5000kr
2. Inget speciellt händer
3. Du blir ägare av bilden

2. Får man sprida bilder, videos av andra utan deras godkännande?

1. Ja vad som helst
2. Du får inte lägga ut bilder utan att fråga först
3. Ja, men bara snälla bilder och videos

3. Vad händer med de bilder som publiceras på nätet?

1. Du kan själv bestämma vem som får använda bilden
2. Dina bilder finns alltid kvar och kan spridas

3. Du äger dina bilder och bestämmer själv

1. Hur kan man ta bort en video som man lagt ut på YouTube?

1. Man trycker på "Ta bort". Sen finns inte videon mer.
2. När man lagt ut videon så kan delar av den spridas snabbt, och då kanske man inte kan ta bort den överallt. Därför ska man tänka sig för innan man lägger upp videor.
3. Man kan lägga upp en annan video i stället.

7. Använd trygga sidor på nätet

1. Vad ska du göra om du vill hitta bilder till ett skolarbete?

1. Jag kan kopiera bilder ifrån bloggar och sånt
2. Söka på google
3. En speciell söktjänst för bilder

8. Använd din mejl på rätt sätt

1. Hur kan man få virus i mobilen?

1. Det kan man inte. Virus får man bara på datorn.
2. Vuxna kan lägga in det för att hålla koll på sina barn.
3. Om man går in på en länk man inte känner till på en sida, i ett mejl eller ett sms.

9. Berätta om något händer

1. Hur ofta kan man prata med en vuxen om det man gör på mobilen?

1. Varje dag. Då kan man förklara för dem så att de förstår vad man spelar och vem man hänger med.
2. Aldrig. Barn kan inte berätta något viktigt om mobiler för vuxna.
3. Det räcker att man pratar lite när man får sin första mobil.

2. Vuxna bråkar ofta med barn om skärmtid. Varför gör de det?

1. För att de gillar att bråka.
2. De vill att man ska röra sig också, för att må bra.
3. För att de tror att allt man gör på mobilen är dåliga saker.

10. Du kan bli straffad för brott på nätet

1. Vilket påstående är sant?

1. På nätet kan du komma undan med brott så länge du inte säger vem du är.
2. Polisen kan inte spåra alla på nätet.
3. Det som är brottsligt i verkliga livet är även brottsligt på nätet.

Scenariofrågor

- 1. Noah har lagt upp en ny video på TikTok och fått en massa taskiga kommentarer. De skriver att hans video är töntig och att han är ful. Vad borde Noah göra?**
  1. Inte bry sig, det är sånt som händer på TikTok.
  2. Berätta för en vuxen vad som hänt.
  3. Ta bort videon och inte använda TikTok längre.
- 2. Saga läser något på mobilen som låter spännande och som hon vill dela med sig av till andra. Vad borde Saga göra?**
  1. Saga kan prata med en vuxen och fråga om det är bra att dela det.
  2. Dela till sina bästa vänner, så att de också får läsa samma sak.
  3. Dela det till alla hon känner, så att de också får läsa om det.
- 3. Joline och Mira har en YouTube-kanal tillsammans där de lägger upp roliga videor. Vilken video ska de lägga upp för att tipsa om hur man kan vara en bra kompis?**
  1. En video där de skojar och lurar sina klasskompisar.
  2. En video där de uppmanar alla att säga hej till någon i skolan.
  3. En video där de pratar om något som deras kompis lagt upp som de tycker är konstigt.
- 4. Nils berättar att hans storebrors kompis visade honom konstiga saker på mobilen. Han verkar ledsen och lite rädd. Vad kan du göra för att hjälpa Nils?**
  1. Jag kan titta också, så att han inte behöver känna sig ensam.
  2. Jag kan tipsa honom om att berätta för en förälder eller annan vuxen.
  3. Jag kan säga att det säkert inte var så farligt.
- 5. Liam säger att det har hänt en sak som han inte vill prata med sina föräldrar om. Vad kan du säga att han kan göra?**
  1. Han kan låtsas som att det inte har hänt.
  2. Han borde bara glömma alltihop.
  3. Han kan ringa till Bris. Där får man prata med en vuxen utan att berätta vem man är. Telefonnummer dit är 116 111.
- 6. Du har fått veta av din kompis Alice att man kan vinna spelet ni spelar om man laddar ner ett gratis fuskprogram. Vad borde du göra?**
  1. Jag varnar Alice för att det kan skada hennes dator eller mobil, eftersom gratis fuskprogram kan innehålla virus.
  2. Jag laddar ner det direkt så att jag kan vinna snabbt!
  3. Jag ber Alice testa först att det funkar.
- 7. Gabriel lär känna en kille på Minecraft. Den nya kompis vill veta mer om Gabriel. Vad borde Gabriel berätta om sig själv?**
  1. Gabriel borde berätta om sin nya kompis för en förälder innan han berättar mer om sig själv.
  2. Gabriel borde berätta namn och adress och telefonnummer och annat viktigt så att de kan spela vidare.
  3. Gabriel borde bestämma träff med den nya kompis.

- 8. Algots pappa är orolig för att Algot av misstag ska köpa något i en app för riktiga pengar. Vad kan pappa göra?**
1. Han behöver inte göra något alls. Köp i en app kan aldrig ske av misstag.
  2. Han kan gå till inställningarna i mobilen och stänga av köp i appen.
  3. Han behöver inte oroa sig. När man köper något i en app kostar det bara lite pengar.
- 9. En kompis har bett dig skicka honom en av de fula bilderna ni tog på dig när ni lekte. Du vill inte att annan ska se bilderna. Vad kan du göra?**
1. Du skickar bilden. När du får veta att han visat den för en annan kompis slår du honom.
  2. Du skickar bilden och ber honom att inte visa den för någon annan.
  3. Du säger att du inte vill. Man får faktiskt säga nej.
- 10. Freja har ett missat samtal från ett konstigt nummer. Vad ska hon göra?**
1. Ringa numret från en annan telefon
  2. Inte ringa tillbaka. Det kan vara en bluff som kostar pengar. Hon kan visa numret för sina föräldrar.
  3. Genast ringa upp numret för att kolla vem det var som ringde.
- 11. Elin följer några influencers som verkar ha ett toppen-liv. Men vad är bra att veta om influencers?**
1. Att influencers chillar mycket och laddar bara upp videor när de har lust.
  2. Att influencers gör allting helt gratis.
  3. Att influencers ofta jobbar med reklam för att vi ska köpa något som de säljer så att de tjänar pengar.
- 12. En Youtuber som Said följer har stulit pengar från sin pappa för att kunna köpa sin nya dator. De flesta av hans följare säger att han var tvungen för att kunna spela. Är det okej då?**
1. Nej, det är aldrig okej att stjäla.
  2. Ja, när man är känd kan man göra som man vill.
  3. Ja, hans pappa är ändå jätterik.
- 13. Ella är 9 år, och har en kompis som spelar ett 16-års-spel. Borde Ella få spela det spelet?**
1. Om kompisen får, så borde Ella också få det.
  2. Ja. Alla spel handlar om att skjuta. Då spelar det väl ingen roll vilket spel det är?
  3. Troligen inte. Spel har åldersgränser för att skydda barn i olika åldrar från sånt som kan vara otäckt.
- 14. Hugo fick ett läskigt meddelande på sin mobil där det stod att han måste skicka det till fem kompisar, annars skulle något hemskt hända hans familj. Vad ska han göra?**
1. Han måste skicka det till fem kompisar, annars kommer det hända något hemskt.
  2. Han kan skicka det till tio kompisar, för säkerhets skull.
  3. Han kan visa det för en vuxen, som kan hjälpa honom att ta bort meddelandet.

15. Amina ser en häftig grej på en video. Det ser ut som att man kan slå sig rejält, men på videon säger man att starka barn kan klara det. Amina gillar svåra saker. Borde Amina prova?

1. Videon kan vara fixad så att det ser verkligt ut trots att det egentligen inte är på riktigt. Amina borde därför fråga sina föräldrar om de kan prova tillsammans.
2. Ja, om man vill ha kul så måste man våga prova svåra saker.
3. Ja, det blir häftigt att visa för klasskamraterna.

16. Axel har fått en ny vän på TikTok som har föreslagit att de ska träffas. Vad borde Axel tänka på?

1. När man träffar en vän som man fått på en app, som TikTok, på riktigt för första gången så är det bra att ta med en vuxen.
2. Axels mamma skulle kanske bli orolig, så det är bättre att inte berätta.
3. Vilka kläder han tar, så att den nya vännen kan känna igen honom.